

i Føroyum.

Tað sambandið við Danmørk slitaði í apríl 1940, var sjálvsagt ógjørlegt hjá eftirlitsmonnum at koma úr Danmørk at kanna víðurskiptini viðvíkjandi teimum føroysku peningastovnunum. Tað skuldi tí einki lögð verid, um tað lóggávuváld, sum atók sær at gera lógir her á landi og seta tær í gildi, eisini gjørdi lóg viðvíkjandi eftirliti av peningastovnunum og setti hana í gildi.

Men nú hendir tað, sum hin meinigi maðurin heldur vera so lægt: Stjórin í »Sjóvinnubankanum« vil ikki hoyggja seg fyri hesi lóg og sýtir tí setta eftirlitið at siggja í bøkur bankans. Úrslitið av hesari sýtan var, sum vit vita, sakarmál, og stjórnarlimir »Sjóvinnubankans« vórðu dømdir at gjalda 1000 kr. í sekt og 50 kr. um dagin í dagbætur hvør.

Eg vil ikki siga eins og hitt stóra enska skaldið, sum jarðað liggur í Stratford on Avon, at »something is rotten« men loyva mær — eins og hin meinigi maðurin nú ger — at spyrja, um nakað man vera rotid viðvíkjandi »Sjóvinnubankanum«. Er alt í lagi, hvi kann so eftirlitið ikki sleppa inn um »Sjóvinnubankans« dyr? Ella er tað so, at tær lógir, sum gjerdar eru her á landi síðan 9. apríl 1940, einki virði hava? Liva vit í einum lógleysum samfelagi, ella hvussu er vordid? Soleiðis spyr hin meinigi maðurin í Føroyum í dag við fullum rætti, tí tað kunnu væl ikki einans vera stjórnarlimir »Sjóvinnubankans«, sum ganga uttanfyri lóg og rætt, teir eru — mær vitandi — ikki annað enn menniskjur eins og vit, hetta lógleysa samfelag má vera líka fyri okkum øll.

Mangur mundi vænta, at eykaaðalfundurin í »Sjóvinnubankanum« fór at greiða hesa flakju, so leiðis at fólk fekk at vita, hvat áfætt er, hvi stjórin noktar eftirlitinum at gera tað arbeiði, sum tað er sett til at gera, men tverri, so varð ikki.

Orðadrátturin frá eykaaðalfundinum kunnu vit siggja í »Dagblaðnum«, og tykist hann at hava verið ógvuliga tunnur. Eingin fullfiggjað frágreiðing, men ein barnslig trætan, soleiðis at aðalinnihaldið av orðadráttinum væl kann sigast at vera ordini, sum »Dagblaðið« sigur Chr. Holm Jacobsen at hava sagt: »...vit vilja framvegis siga nei«.

J. F. Kjølbro sigur viðvíkjandi brævinum frá amtmanninum um, at »Sjóvinnubankin« kundi peika á aðrar eftirlitsmenn, at um hann var í »Sjóvinnubankanum«, vildi hann sagt: »Hesa felluna fáa tit ikki meg at fara í«. Vit plaga at seta fellur fyri at fanga rottur og mýs, aðrastaðni seta teir fellur fyri at fanga størri dýr, men aldri havi eg hoyrt, at nakar hevur sett fellu fyri at fanga bankaróðslimir.

Hvi skuldi amtmaðurin seta fellu fyri stjórnarlimirnar í »Sjóvinnubankanum«? og nýstist teimum at ræðast nakra fellu? — menn, við so reinum mjøli í posanum — menn, so reinir og skínandi sum einglar. Tað ljóðar ótrúligt, at J. F. Kjølbro skal hava sagt hesi barnsligu orð, men so stendur í »Dagblaðnum«.

Úrslitið av aðalfundinum má væl vera tann aðalfundarsamtykt, sum kunngjørd hevur verið í blaðunum. Av hesi aðalfundarsamtykt særst, at aðalfundurin mótmælir, at bankin verður eftirbugdur av teimum av amtinum settu monnum, tí teir eru ikki nóg óheftir, men bankin gevur seg undir eitt óheft, sakkønt eftirlit, og at bankin sum higartil verður stýrdur av aðalfundi, fimmmannanend, stjóra og tveimum grannskoðarum.

Sum kunnugt hevur amtmaðurin biðið bankan sjálvan vist á tveir óheftar og sakkønar menn, men tað hava teir ikki viljað gjørt. Hvussu er vordid, eru eingir óheftir og sakkønar menn her á landi til at hava eftirlit við »Sjóvinnubankanum«? Hvussu verður tá ið fólkaflokkurin fær tað fullveldi, hann hevur skrálað so nógv um, noyðist hann tá at fara til Danmarkar at fáa sær eftirlitsmenn til peningastovnar, ella skulu eingir eftirlitsmenn verða? tað kundi verðið forvitnisligt at fingið greiði á hesum.

Viðvíkjandi tí, at bankin verður stýrdur av aðalfundi, fimmmannanend, stjóra og grannskoðarum, so er hartil at siga, at bankar t. d. í Danmørk óivað verða stýrdir á sama hátt, men »hitt almennar« hevur — ivaleyst av ringum royndum — hildið hetta vera ov litid og kravt alment eftirlit.

Men fyri at venda aftur til tær lógir, sum gjerdar eru her á landi hesi seinastu fyra árin, hvør skal so avgera, antin tær eru góðar, t. v. s., antin tær eiga at vera hildnar ella ikki? Ja, eg vænti nú, tað verður danskur rættur, sum kemur at siga tað avgerandi ordid. Stjórnarlimir »Sjóvinnubankans« munu ivaleyst hava ta vón, at danskur rættur fer at gera til einkis tær lógir, sum gjerdar eru, síðani sambandið við Danmørk slitaði, tí annars kann tað koma at verða ein dýrur umgangur hjá teimum. Vist sigst eykaaðalfundurin eisini at hava viðtikið, at gjalda ta sekt og tær dagbætur, sum dómurin áleggdi stjórnarlimunum. Kenir menn hava rotnað út, at einans dagbæturnar koma til 91.250 kr. í eitt ár. Lat okkum siga, at tvey ár ganga, til danskur rættur hevur avgjørt hetta mál, og at hesin rættur tá sigur, at tær lógir, sum gjerdar eru í Føroyum, meðan sambandið við Danmørk hevur verið slitið, eru góðar nokk og eiga at verða hildnar, og at hesin rættur líkaleiðis sigur, at stjórnarlimir »Sjó-

vinnubankans« ikki sleppa undan persónligari ábyrgd, soleiðis at eingin almennur peningastovnur fær loyvi at rinda bæturnar fyri teir, hvussu verður so vordid?

Nú dugi eg ikki at siga, hvussu leingi hetta við dagbótunum kemur at vara, antin tað verður yvirstaðið, tá ið »Sjóvinnubankin« hevur goldið sektina, ella teir koma at standa við, til avgjørt verður annaðhvørt stjórnarlimirnir skulu standa persónliga til svars fyri gerðir sínar, ella teir skulu verða friir. Men siga vit, at dagpengarnir koma at standa við í tvey ár, og stjórnarlimirnir sjálvir skulu gjalda, so verður tað 91.250 kr. $\times 2 = 182.500$ kr. — Til hvønn stjórnarlim verður so stutt at rinda í dagbætur 182.500 kr. : 5 = 36.500 kr.

Ja, livst so spyrst.

Per Kúrberg.

Hvussu liva føroyingar í dag?

Kanna vit skattalistarnar igjøgnum siggja vit, at inntøkurnar hjá summum monnum her á landi eru so út av øllum lagi lágar, at tað er ófatligt hvussu slík fólk liva.

I Tórshavn liggja inntøkurnar omanfyri 3 túsund krónur pr. íbúgvara meðan inntøkurnar í tí kommunu, sum liggur lægst í inntøkum eru einans 3 hundrad kr. pr. íbúgvara. So hava vit kommunur við 2300 kr., 2000 kr., 1500 kr., 1300 kr., 1000 kr. og 500 kr. pr. íbúgvara.

Her má sigast at vera stórir munur og innanfyri tær einstøku kommunurnar er aftur so mikil munur, og tað er ikki ónógvt sagt at summi fólk her á landi hava so litlar inntøkur, at tey ikki hava ráð at eta seg mett og at klæða seg forsvarliga.

Tá ið vit so samstundis vita, at avlopspeningurin her í okkara samfelagi er nógvar ferðir størri enn hann nakrantíð fyrr hevur verið, so er tað lætt at siggja, at her er nakað galið við okkara landastýri.

Her batar tað ikki, at koma og siga, at tað er amtmaðurin, ið skuldina hevur. Nei, her er feilurin hjá Føroya lættingi og púra ongum øðrum.

Hevði lógin um hýringarkantór verið framd, so hevði ein góð hjálp verið í henni; men hon varð feld í fjør, og tað sær út til, at kapitalistaumboðsmenninir á tingi hava ta somu støðu í ár sum teir hevdu í fjør.

Nógvir góðir fiskimenn eru tveittir á land og sita í trongum korum og tað versnar ár eftir ár, tí tyngri og tyngri visir tað seg at liva, og nú hava kapitalistaumboðsmenninir á tingi sett uppskot fram um stunding til vegagerð, og eftir hesum uppskoti, verður ikki játtað meira enn ein triðingur av tí peningamongd, sum vanliga varð játtað árliga tey árin, tá ið P. M. Dam

var formaður fyri lættingsins figgjarnevnd, og okkara partamaður J. P. Davidsen var formaður fyri tingsins havna- og veganevnd.

Hetta er alto ein partur av tí løn, sum føroyskir fiskimenn kunna vænta sær fyri hitt tiltakna Bartalsmessuváðið, tá ið fiskimenn og arbeiðsmenn gloymdu at seta sínar egnu menn inn á ting og valdu stórkapitalistar og teirra umboðsmenn at ráða á landi og soleiðis at kunna verja stórmannsins pengapung, meðan fjøldin kann fáa loyvi at syngja føroyskar sangir og rópa hurra fyri føroyskum flaggi og fyri tí føðilandinum, sum er frølika gott fyri nakrar fáar einstaklingar, men oyðid, kalt, myrkt og svangligt fyri fjøldina.

Vit skulu hava fullveldi siga fólkaflokksmenn; men teir koma ikki fram víð, hver ið skal betala fullveldi burtursað frá tí, sum í teirra uppskoti stóð í fjør, og sum mátti forstandast soleiðis sum at danski staturin skuldi betala fullveldi; men at tað ikki ber til eru teir nú so við og við greiðir yvir, og tí segði Richard Long nú ein dagin á tingi, at hin islendski staturin hevur eina tollinntøku av 90 kr. pr. íbúgvara, og at vit lettliga kunnu áleggja ein líknandi toll her á landi.

Men hvussu verður skilið her á landi, tá ið tey fólk, sum hava 100 ella 200 kr. í inntøku pr. hodd um árið skulu rinda 90 kr. pr. hodd í toll?

At tollurin fæst av luxus-vørum er ikki talan um, tí tað verður hann ikki 90 kr. pr. hodd. Nei, skal hann verða so hegur, so má hann leggjast á allar vørur — eisini á neyðsynjarvørur.

Lønin fyri Bartalsmessuváðið verður helst at minna fiskimenn og arbeiðsmenn á orðatakid sum sigur: »Ger skálkinum gott, hann lønar tað aftur við háð og spott«. Harvið sigi eg ikki, at okkara politisku mótsæðumenn eru skálkar fyri tað, um teir arbeiða soleiðis, sum teir gera. Eg hevði nevniliga ongatíð væntað at teir fóru at arbeiða aðraleiðis enn teir arbeiða á tingi, men hvat mundi fiskimenn og arbeiðsmenn vænta? og hvussu skulu arbeiðsmenn og fiskimenn kunna liva undir hesum privatkapitalistiska stýri, sum vit nú hava her á landi?

J. H. Danbjørg.

Økonoma.

Plássið sum økonoma er ósett 1. februar 1945. Løn sum deildarsjúkrasystir eftir reglum sum til eina og hvarja tíð eru galdandi fyri sjúkráhusini í Føroyum.

Umsókn við viðmælara kann sendast skrivstovu Dr. Alexandri-nes Hospitals áðrenn 25. novemb-er 1944.

Fære Amts Tuberkulose-sygehus.